

práva, by v každém případě určil straně lhůtu k opětnému předložení vráceného podání po opravě. Nebylo by to též účelno; vrátí-li soud straně žalobu neb exekuční návrh k opravě, jest věcí strany, zda chce vůbec vrácenou žalobu nebo návrh na exekuci opět podati a kdy tak chce učiniti. Soudu nepřisluší v tom směru proti straně žádná ingerence. Jenom výjimkou a to tehdy, byla-li již původně strana vázána nějakou lhůtou procesní ku podání přípravného spisu (na př. žalobní odpovědi, odvolání, dovolání, rekursu), má soud v tomto výjimečném případě povinnost, by určil straně lhůtu k opětnému předložení vráceného podání s tím, že dodrží-li strana lhůtu, bude opravené podání posuzováno tak, jako by bylo bezvadně podáno bývalo v den původního podání. Poněvadž exekuční návrh, jež podala obec, nebyl vázán lhůtou procesního práva, nebyl soud oprávněn ani povinen stanoviti lhůtu k jeho opětnému předložení a nelze proto tento exekuční návrh, po době dvouměsíční opraveně podaný, posuzovati tak, jako by byl bez vady podán býval 14. června 1921, nýbrž lze jej posuzovati pouze dle doby jeho opětného podání, jež se stalo 17. srpna 1921.

Co se týče druhého bodu stížnosti, dlužno poukázati k tomu, že v §§ 1 a 33 zákona ze dne 30. října 1919, čís. 592 sb. z. a n., se mluví o provádění opatření, vytčených v §§ 2 až 31, a v § 70 zákona ze dne 21. března 1921, čís. 100 sb. z. a n. se stanoví, že obce mohou pokračovati v provádění svrchu uvedených opatření do 30. června 1921. Ze zákona prvého plyne, že slovem opatření rozuměl usnesení o zabírání bytů obcemi, a provedením tohoto opatření dlužno rozuměti exekuci, směřující k vyklizení bytů obci zabraných. Vždyť slovem exekuce rozumí se dle jeho přirozeného pojmu »nucené provedení« opatření neb usnesení. Smí-li obce dle svrchu citovaného § 70 zákona ze dne 21. března 1921 pokračovati v provádění opatření zabíracích pouze do 30. června 1921, tím spíše dlužno z § toho vyvozovati, že po uplynutí této doby nesmí více podati u soudu nové návrhy, směřující ku zahájení takových opatření, tedy ani ku vyklizení zabraného bytu. Poněvadž pak, jak svrchu doličeno, obec podala opravený exekuční návrh, směřující k vyklizení bytu, teprve 17. srpna 1921, tedy po době určené v § 70 citovaného zákona, bylo povinností soudu návrh ten jako nepřipustný zamítnouti. Neučinil-li tak prvý soudce, bylo povinností soudu rekursního, by napadené usnesení prvého soudu změnil a návrh exekuční zamítl.

Čís. 1221.

Ustanovení § 567 obč. zák. nebylo zrušeno předpisem § 3 nařízení o zbavení svéprávnosti (ze dne 28. června 1916, čís. 207 ř. zák.).

(Rozh. ze dne 4. října 1921, Rv II 128/21.)

Zůstavitel Antonín Š., jenž byl dán roku 1903 pod opatrovnictví pro blbost, zemřel dne 9. února 1918, zanechav písemné poslední přiznání ze dne 4. února 1918, jímž ustanovil žalobce svým universálním dědicem. K pozůstalosti přihlásil se žalobce ze závěti a finanční prokuratura jménem odúmrti. Poukázán byv pozůstalostním soudem na pořad práva domáhal se žalobce, by bylo určeno, že závěť jest platnou. Procesní

soud první stolice žalobě vyhověl, zjistiv, že zůstavitel pořídil v t. zv. světlém okamžiku. Odvolací soud rozsudek potvrdil a uvedl po právní stránce v důvodech: Odvolací soud má v souhlase s prvním soudem za to, že platí dosud ustanovení § 567 obč. zák. a že nebylo ustanovení to císařským nařízením ze dne 23. června 1916, čís. 207 ř. zák. derogováno, neboť výslovně se tak nestalo a nelze na tento úmysl zákonodárce ani z nařízení samého usouditi. Ba naopak vysvětlivky k vládní předloze cit. čís. nařízení (vydání Hermannovo z roku 1916, str. 143) poukazují výslovně k tomu, že úplné zbavení svéprávnosti nemá samo o sobě vlivu na způsobilost pořizovati, nýbrž že dlužno dle § 567 obč. zák. jen dokázati, že byl zůstavitel v době posledního pořízení při úplné rozvaze. Platnost § 567 obč. zák. dosvědčena pak tím, že § tento nebyl vůbec uveden v § 6 čís. nař. Odvolatel poukazuje na § 4 odstavec druhý cit. nař. jako na hlavní důvod, pro který dlužno osobám, které jsou úplně zbaveny svéprávnosti, upříti schopnost, by o svém majetku ve světlém okamžiku volně pořizovaly. O tom, že Antonín S. k osobám těmito patří, není arcíť vzhledem k ustanovení § 68 čís. nař. žádné pochybnosti; v době posledního pořizování byl pod opatrovnictvím a zbaven svéprávnosti, aniž by nesvéprávnost tato byla bývala přeměněna v nesvéprávnost obmezenou. Dle náhledu odvolatelova nebylo by totiž rozdílu mezi osobou úplně a osobou jen obmezeně zbavenou svéprávnosti, kdyby i osoba plně zbavená svéprávnosti směla podle ustanovení § 4 odstavec druhý cit. nař. ústně před soudem neb před notářem pořizovati. Netřeba si zatajovati, že stylisace tato ve spojení se stylisací § 3 cit. nař. jest v odporu s úmyslem zákonodárcovým, projeveným zcela jasně ve vysvětlivkách k nařízení, vyznívajících v tom, že na dosavadním materiálním právním stavu nemá se čís. nařízením ničeho měniti, nýbrž že se má jím jen upravití formální stránka řízení při zbavování svéprávnosti. Také dlužno jen restriktivně vykládati veškerá obmezení, která se ukládají osobám plně zbaveným svéprávnosti a neodpovídalo by ani po této stránce úmyslu zákonodárcovu, kdyby zbavena byla způsobilosti k pořizování osoba, která nabyla zase rozumu a rozvahy, byť i jen po tak krátkou dobu, že by tato nestála k formálnímu zrušení opatrovnictví, tím méně pak osoba daná pod opatrovnictví jen pro slabomyslnost a spíše pro marnotratnictví než pro naprostou zatemnělost ducha. Není tudíž po stránce právní věc nesprávně rescuzena, neboť správně posoudil soud první stolice případ tento s hl.-díska § 567 obč. zák.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalovaná odporuje rozsudku odvolacího soudu z důvodu čís. 4 § 503 c. ř. s. proto, že odvolací soud pokládá Antonína S-a, který pro soudně vyšetřovanou blbost byl usnesením okresního soudu v H. ze dne 4. března 1903 dán pod opatrovnictví a dne 9. února 1918 v H., zanechav písemné poslední pořízení ze dne 4. února 1918, zemřel, za způsobilého, by o svém jmění mohl učiniti poslední pořízení. Poukazujíc k ustanovení § 569 obč. zák. a §§ 3, 68 a 73 čís. nařízení ze dne 28. června 1916, čís. 207 ř. zák., vstoupivšího v platnost dnem 1. září 1916, dospívá k závěru, že se Antonínu S-ovi oné způsobilosti nedostává. Nelze upříti, že doslov § 3 cit. nař.

cís., srovná-li se s první větou § 569 obč. zák., zdá se nasvědčovati právnímu názoru dovolatelky, ale nicméně dlužno názor ten pokládati za právně mylný. Dle předpisu § 6 obč. zák. sluší zákon při praktickém jeho použití vykládati nejen dle jeho doslovu, nýbrž i dle jasného zákonodárcova úmyslu. Cís. nařízení ze dne 28. června 1916, čís. 207 ř. zák. vyšlo z vládní předlohy z roku 1907, která, jsou opatřena vládními vysvětlivkami, byla předmětem jednání v právním výboru býv. poslanecké sněmovny, a vyplývá z těchto vysvětlivek, že nebylo účelem vládní předlohy ustanovením § 3 cit. cí. nař.: »kdo plně zbaven jest svéprávnosti, jest roven, pokud jde o jeho způsobilost k právním činům, dítěti před dosažením 7. roku« — měniti něco na zákonných předpisech, do té doby platných ohledně osob »zuřivých, šílených a blbých« (viz §§ 566 a 567 obč. zák.), které, jak se ve vysvětlivkách dále praví, nejsouce s to, aby postřehly následky svého jednání, tvoří jednotnou třídu osob na roveň postavených dětem, které právě tak, jak ony osoby, jsou úplně nezpůsobilé k právním činům a v § 21 obč. zák. postaveny jsou s nimi do jedné řady jako osoby jsoucí pod zvláštní ochranou zákona. Na tomto úmyslu vlády bylo setrváno i v parlamentárních poradách o vládní předloze, odchýlný názor nebyl projeven, ovšem ale nebyl změněn doslov § 4 vládní předlohy, který co do slovního znění své první věty, jsa totožným s §em 3 (první věta) cit. cí. nař., označuje osoby ty jako plně zbavené svéprávnosti. Ze zmíněných vysvětlivek a z citace §§ 310 a 865 obč. zák. při nich plyne, že osoby plně zbavené svéprávnosti nemohou se právě tak jako děti před dosažením 7. rokem smlouvami platně zavázati, že však za určitých podmínek, v § 567 obč. zák. uvedených, mohou o svém jmění platně pečovat. Jinými slovy, právní stav do 1. září 1916 (dne to, kterého vstoupilo cí. nařízení v platnost) trvavší, měl ohledně jich způsobilosti k právním činům i nadále zůstati zachován. Také z účelu cí. nařízení, sledujícího v první řadě úpravu řízení o zbavení svéprávnosti, pro něž do té doby vlastně ani zvláštních předpisů nebylo, dlužno souditi, že neměly jím býti změněny předpisy hmotného práva týkající se obmezení způsobilosti opatrovanců k právním činům. Předpisy platné do té doby, kdy nabylo účinnosti cí. nařízení, týkaly se všech oněch osob, které byly pro blbost nebo šílenost pod opatrovnictvím, a, jak se v praxi i teorii uznává, mohly osoby takové ve světlých okamžicích platně poslední pořízení činiti. Užití předpisů § 567 obč. zák. nebylo nikterak na závalu, že dotyčné osoby byly pod opatrovnictvím a právě ustanovení § 567 obč. zák. vztahovalo se na ony opatrovance, kteří již byli pod soudním opatrovnictvím, kdežto § 566 obč. zák. týkal se oněch duševně chorých osob, které pod soudní opatrovnictví dosud dány nebyly. Naproti tomu cit. cí. nařízení, sledující zákonodárství jiných států, vytvořilo z dosud jednotné třídy opatrovanců dva typy a sice opatrovance plně nesvéprávné a obmezeně svéprávné, z nichž k oněm dle svého § 68 počítá ony, kdož do účinnosti cit. cí. nařízení byli již pro duševní chorobu (šílenství nebo blbost) ve smyslu § 273 obč. zák. pod opatrovnictvím. Poněvadž, jak shora již dovedeno, nemělo býti ničeho změněno na předpisech hmotného práva, týkajících se obmezení způsobilosti těchto opatrovanců ku právním činům, nebylo potřebí pojeti do citovaného nařízení v tom směru nějaké zvláštní ustanovení, a proto předpis § 3 cí. nařízení obmezil se na pouhé konstatování, že osoby plně nesvéprávné jsou — jak tomu dosud

bylo — rovny dětem do 7. roku, kdežto ohledně nového typu opatrovanců — obmezeně svéprávných osob — bylo potřebí ustanovení zvláštního, kterým byly vytčeny hranice jich obmezené způsobilosti k právním činům. Tak došlo k ustanovení § 4 cís. nař. a ku citaci § 569 obč. zák. v něm. Kdyby byl zákonodárce zamýšlel zrušiti ustanovení § 567 obč. zák., ohledně opatrovanců plně nesvéprávných, nebyl by zajisté opomenul také v § 3 citovati § 569 obč. zák., aby takto vyjádřil svou vůli, že odpírá opatrovancům takovým i ve světlých okamžicích způsobilost k pořizování. Vyřknuv pouze, že jsou ohledně způsobilosti k právním činům na roveň postaveni dětem do 7. roku, dal tím pouze na jevo, že chce dosavadní právní stav zachovati, neboť do té doby nebylo, jak již výše uvedeno, pochybnosti o tom, že § 567 obč. zák. pro ně platil a že tedy nebyli obmezeni v pořizování, bylo-li jen lze dokázati, že se tak stalo za podmínek tamtéž a v § 565 obč. zák. uvedených. Neprávem dovozuje dovolatel oprávněnost svého názoru z § 4 cit. cís. nařízení, tvrdě, že je právníckou nemožností, osobám jen obmezeně svéprávným dovoliti, aby poslední pořizení činiti mohly jen ústně u soudu, kdežto osoby plně nesvéprávné by mohly soukromě buď písemně neb ústně poslední pořizení činiti. Nejde tu o otázku možnosti posledního pořizení, nýbrž o možnost platné poslední vůle. Závisí-li platnost posledního pořizení, které podle zákona má pro sebe domněnku neplatnosti — což u osob plně nesvéprávných samo sebou se rozumí — na podmínkách v § 567 obč. zák. uvedených, tedy způsob takového posledního pořizování není oproti ústnímu poslednímu pořizení před soudem žádným minus, jak dovolatel za to má, neboť poslední pořizení osob obmezeně svéprávných, učiněné před soudem, stane se jako platné beze všeho dalšího základem projednání pozůstalosti, kdežto na ono poslední pořizení lze při projednání pozůstalosti vzíti zřetel jen tehda, byl-li napřed proveden důkaz ve smyslu § 567 obč. zák. Ze všeho toho plyne, že právní názor, v dovolání hájený, není správným a bylo proto s poukazem k případnému odůvodnění rozsudku odvolacího soudu dovolání zamítnouti jako neodůvodněné.

Čís. 1222.

Závazek, pěstovati cukrovku a dodávati ji určitému cukrovaru, jest jakožto reální břemeno předmětem zápisu do pozemkových knih. Vládním nařízením ze dne 21. března 1919, čís. 160 sb. z. a n., pokud se týče ze dne 18. března 1920, čís. 168 sb. z. a n. zrušena jen dodávková povinnost ohledně sklizně roku 1919 (1920), závazek sám a povinnost pěstovati cukrovku zůstaly však nedotčeny.

(Rozh. ze dne 4. října 1921, Rv II 222/21.)

Dle smlouvy ze dne 14. listopadu 1917 vázl na nemovitostech žalobců ve prospěch žalované cukrovarské společnosti závazek knihovního držitele oněch nemovitostí, oseti cukrovkou každoročně 33 proc. pozemků náležejících k nemovitostem těm, zasetai cukrovku řádně pěstiti a veškeru, na těchto pozemcích vypěstovanou cukrovku pak dodati žalovanému cukrovaru a to po dobu od 1. ledna 1918 do 31. prosince 1937. Majitelé zavázaných nemovitostí domáhali se na cukrovarnické společnosti žalobou, by žalovaná byla uznána povinnou podepsati prohlášení, na základě něhož